

GLIMRENDE DEBUTANT. «Redaktøren» er en glimrende krimroman skrevet av debutanten Harry Dolan, som skriver med en tørr og underfundig humor. FOTO: PHILIP DATTILO

Stilbevisst psykose

Uhygge, humor og sinnrik sjangerlek fra amerikansk debutant.

Som anmelder må man vokte seg for anmeldersyken: at man gradvis begynner å like bøker, ikke fordi de er gode å lese, men fordi de er gode å anmelde. «Redaktøren» kunne nesten være en slik bok – morsomere å skrive om enn å lese. Den gir ypperlig anledning til å ta i bruk ord som «labyrintisk», «stilbevisst», «psykose», «underfundig», ja, til og med «intertekstuell», dersom man skulle ha tilbøyeligheter i den retning.

Denne anmelder drister seg likevel til å konkludere med at «Redaktøren» faktisk er en glimrende krimroman, selv om den nok ligger en smule utenom allfarvei. For alle med sansen for leken dialog og kompleks og – nettopp – labyrintisk intrige, er den omveien vel verd.

Gravende redaktør. David Loogan er navnet på den mysteriøse mannen som kommer til universitetsbyen Ann Arbor i Michigan. David får seg arbeid som redaktør i tidsskriftet Grey Streets, som publiserer detektivnoveller. Han blir også god venn med tidsskriftets forlegger, Tom Kristoll, et vennskap som ikke blir nevneverdig svekket av at han innleder et forhold til forleggerens kone.

En kveld blir David tilkalt til Toms hus, for å hjelpe til med å begrave en død mann som ligger i kjelleren. Dette blir starten på en uhyre komplisert begivenhetsrekke, som etterhvert involverer mange av de mildest talt fargerike forfatterne som er tilknyttet tidsskriftet.

Flere lik dukker opp, våpen forsvinner, nøkler, manuskripter og minnebrikker kommer på avveie, folk bryter seg ustanselig inn til hverandre og alle lyver til alle. Hvis noen til avveksling skulle finne på å snakke sant, er det enten en ren glipp, eller, mest sannsynlig, fordi

de regner med at ingen uansett tror på noe av det som blir sagt.

Ondsinnnet univers. Opphopningene av krimklisjeer er overveldende, og er gjort med glimt i øyet. Rett som det er stopper de mistenkte opp for å vurdere om den siste utviklingen i saken egentlig er særlig troverdig, og om den kunne ha passet inn i en av novellene i Grey Streets.

Midt i denne virvelvinden av leken sjangerbevissthet og absurd kronglete intrige, står politikvinnen Waishkey som et temmelig fast punkt. Og hun skal etterhvert skaffe seg en alliert i den mysteriøse Mr. Loogan.

Vanviddet i handlingen blir også balansert av den tørre, underfundige humoren, som gjerne kommer til uttrykk i dialogen. Noen kan bare dette med å skrive dialog, og Harry Dolan er en av dem.

Til tross for preget av stiløvelse og innslagene av – ahem – meta-humor, klarer fortellingen å formidle en følelse av virkelig uhygge, som om man var fanget i et stilig, men ondsinnnet, litterært univers det er umulig å flykte fra.

For tilhengere av streng realisme, er ikke «Redaktøren» tingen. Hvis du for eksempel ikke kan se muskaler uten å irritere deg over at folk støtt gir seg til å synge og danse uten grunn, bør du lese noe annet i påsken. Den er imidlertid midt i blinken for alle elskere av intrikate og uhyggelige stilstudier. Og ikke minst: Den er mer enn gjennomsnittlig labyrintisk.

OLA HEGDAL

→ Harry Dolan
«Redaktøren»
Oversatt av Inge Ulrik Gundersen
Cappelen Damm, 357 sider

OVERBEVISENDE. Etter å ha bodd mange år i Palestina har Matt Rees inngående kjennskap til lokale skikker og politiske forhold, og krimromanen hans gir et interessant innblikk i palestinsk kultur. FOTO: PRESS

Far og sønn på Vestbredden

Ny, innsiktsfull Palestina-krim fra Matt Rees.

Omar Yussef, den noe gebrekkelige skolelæreren med historie som spesialfelt, er denne gang på besøk i Nablus, byen som blir omtalt som den farligste på hele Vestbredden. Hit er Yussef og familien invitert i bryllup til politimannen Sami. Han blir tilkalt da et lik blir funnet i området der de siste restene av den samaritanske befolkningen befinner seg. Samtidig blir et av samaritanernes hemmelige skrifter stjålet, en rull med en av de eldste kjente versjonene av Mosebøkene.

Sami er såpass godt orientert om lokale forhold at han kun legger for dagen moderat interesse for å oppklare disse sakene, fordi han skjønner at visse høye herrer i Fatah og Hamas kan føle seg tråkket på tærne. Omar Yussef klarer derimot ikke å stagge sin nysgjerrighet.

Han kommer raskt over et rykte om at den drepte samaritaneren hadde kontakter til den gamle presidenten, Yasser Arafat. Samtidig er Verdensbanken på jakt etter 300 millioner dollar som Arafat skal ha stukket unna av internasjonale stønader. Mange er også ute etter en dokumentsamling som i detalj beskriver Fatah-toppenes hemmelige laster og forbrytelser, en drippakke som kan få ødeleggende betydning dersom den skulle bli kjent.

Lokalkjent. Matt Rees har bodd mange år i Palestina og har åpenbart inngående kjennskap til lokale skikker og politiske forhold. Perspektivet i romanen tilbyr et forfriskende, om ikke spesielt oppmuntrende supplement til vanlige norske nyhetssendinger fra området. Hovedkonflikten står ikke her mellom palestinere og israelere – de siste har en relativt perifer rolle – men mellom Fatah og Hamas, og ikke minst mellom palestinske samfunnsstopper, som har forsynt seg grovt av den internasjonale

pengestrømmen, og vanlige palestinere, som lever i fattigdom. Det skinner gjennom at Rees deler sin hovedpersons sinne over korrupsjonen blant de palestinske lederne.

Hardkokt på Vestbredden. Som kriminalroman er dette en overføring av den typiske amerikanske hardkokte krimmen. Vi gjenkjenner det rettfærdige individets kamp for å opprettholde integriteten i et korrupt samfunn. Og som korrupte samfunn betraktet, ville nok til og med Raymond Chandler vært nødt til å innrømme at San Fransisco og Los Angeles fremstår som rene idyller sammenlignet med dagens Nablus.

Selvsagt er det vanskelig å vurdere troverdighet og realisme i en handling som foregår i en kultur man bare har overflatisk kjennskap til, og innimellom kan man gripe seg i å lure på hvordan en palestiner ville ha oppfattet denne handlingen.

Men for en vestlig krimleser med moderat kjennskap til den palestinske kulturen, virker det hele overbevisende nok.

Det handler mye om forholdet mellom fedre og sønner i dagens Midtøsten. Underveis får vi et par referanser til bibelske fortellinger, blant annet Abrahams forsøk på å ofre sønnen Isak. Rees ser ellers ut til å antyde at den barmhjertige samaritan kanskje ikke var helt representativ for folkegruppen.

Alt i alt tilbyr «Samaritanens hemmelighet» et interessant innblikk i palestinsk kultur, samt et effektivt kriminalmysterium.

OLA HEGDAL

→ Matt Rees
«Samaritanens hemmelighet»
Oversatt av Jens Erik Røsåsen
Press, 272 sider